

Tereza Blažková, *Proměna krajiny a života v době industrializace na Šumavě: Vchynicko-tetovský plavební kanál jako osa změn v regionu*, Praha 2010, 121 str. + 39 grafických příloh (většinou mapy), přiložen též CD ROM.

Oponentský posudek diplomové práce
vypracované na katedře obecné antropologie Fakulty humanitních studií UK Praha

Diplomová práce Bc. Terezy Blažkové je rozdělena do pěti větších částí. V té úvodní autorka vymezuje předmět svého studia, objasňuje vytyčené cíle práce a její smysl, blíže vysvětluje její metodické postupy a teoretické zakotvení a nakonec shrnuje použitou, na daný stupeň odborné práce poměrně širokou pramennou základnu. Vedle obligátních písemných pramenů a literatury ji totiž tvoří jednak kartografické prameny, dále obrazové dokumenty („staré“ a „nové“ fotografie), nepominutelnou součástí zpracovávaných informací je také vlastní terénní výzkum a celý komplex pramenů je – jako vhodnou ilustrací – doplněn výpověďmi informovaných pamětníků (výsledky „orální historie“).

Následující část mapuje obraz zkoumaného regionu před výstavbou vchynicko-tetovského kanálu. Autorka shrnuje jeho geologické a přírodní podmínky, zabývá se historickým vývojem v pravěku, středověku i novověku, přičemž podrobněji si všímá hlavně vývoje nejdůležitějších ekonomických aktivit realizovaných na daném území (obchod, těžba kovů, hutnictví, sklářství, zpracování dřeva a další „lesní“ řemesla). V závěru této části pak podává důležitý přehled vývoje správního členění a vlastnických poměrů v dané etapě, tedy před výstavbou zmíněného kanálu.

Třetí část pak tvoří meritum posuzované diplomové práce, právě v ní je těžiště autorčina přínosu k celé problematice. Je věnována – krátce řečeno – proměnám sledovaného regionu přímo či nepřímo ovlivněným vybudováním a následnou existencí vchynicko-tetovského plavebního kanálu. Autorka shrnuje hlavní fakta z jeho výstavby, seznamuje čtenáře s podobnou vodního díla i jeho zázemím a v hlavní části sleduje jeho vliv na zkoumanou oblast ve třech chronologických etapách: 1. od stavby kanálu do poloviny 19. století; 2. od 50. let do 70. let 19. století (roky větrné a kůrovcové kalamity); 3. závěr 19. století a první desetiletích století 20. Celá kapitola je doplněna dvěma exkurzy, v nichž je jednak sledována proměna osídlení vlivem těžby dřeva na příkladu osady Dlouhá Ves, jednak rekonstruována původní podoba šumavských domů.

Čtvrtá část práce popisuje vývoj oblasti převážně ve druhé polovině 20. století, tedy po zániku původní funkce kanálu. Příslušné sociálně-ekonomické změny jsou interpretovány ve dvojí rovině – jako „paměť krajiny“ a „paměť lidí“. Rozsáhlé společenské změny jsou dokumentovány především na osudech tří vybraných obcí. Popis celého regionu je pak doveden až do současnosti, přičemž rozhodující složkou současných aktivit jsou jednak ochrana přírody, proměna vnímání krajiny a turistika.

Poslední část posuzované diplomové práce tvoří závěr, shrnující hlavní výsledky diplomové práce, a dále obvyklá odborná výbava, zejména seznam literatury a pramenů. Vzhledem ke specifickému charakteru studovaného regionu je neobyčejně důležitou součástí technicko-odborné výbavy jednak česko-německý a jednak německo-český přehled používaných místních názvů. Jako nestránkovaný přívazek je připojeno téměř čtyřicet z velké části barevných map, ilustrujících a dokumentujících předchozí text práce.

Diplomantka se ve své práci pokusila řadou drobnějších dílčích, takřka analytických sond z širokého chronologického rozpětí o interdisciplinární, v zásadě syntetizující obraz novověké krajiny, jejíž tvářnost se vyvíjela a proměňovala v důsledku nedaleké či vzdálenější blízkosti zmíněného vodního dopravního díla. Tématická mnohost i chronologická pestrost jejích pohledů se odrazila i na měnlivé hloubce příslušných záběrů – někdy jde o analýzu velmi zevrubnou, jindy se zase pohybuje ve vodách mělčích. Některé zajímavé oblasti – zejména z novějších období – jsou načrtnuty jen náznakem. (Důkladnější zpracování některých z nich autorka slibuje v připravované disertaci.) Je třeba poctivě říci, že v takto široce pojaté práci tomu ani nemůže být jinak. Na celkové velmi kvalitní úrovni celé diplomové práce se zmíněný fakt projevil jen minimálně.

Zmínku zasluhuje i formální stránka posuzované diplomové práce. Na jedné straně je třeba vysoko ocenit zařazení četných obrazových příloh, a to jak přímo do textu práce (zejména její třetí části, kde je její významové těžiště), tak také do Příloh zařazených na konci práce.

Na straně druhé nelze zamlčet, že samotný text by si zasloužil důkladnější jazykovou revizi. Na řadě míst jsou drobné formulační nepřesnosti či neobratnosti (např. s. 23 dole, s. 29 nahoře, s. 31/32, s. 32 dole, a tak bychom mohli pokračovat i dále), způsobené nejspíše výpadkem části textu. Občas se objevují drobné matoucí překlady a zejména by bylo dobré věnovat větší pozornost interpunkci. Drobné formální připomínky však nesnižují celkově vysokou úroveň posuzované práce.

Většina mých kritických připomínek, a to jak výše zmíněných, tak vyslovených v průběhu obhajoby, ovšem není zásadního rázu, všechny tyto poznámky mají spíše charakter doporučení než principiálních výhrad.

V závěru posudku je tak třeba konstatovat, že Bc. Tereza Blažkové se svého úkolu – zachytit nejen osudy jednoho významného dopravně-vodního díla našich zemí, ale zařadit je také do širších ekonomických i celkově společenských vývojových souvislostí – podle mého názoru zhostila více než odpovídajícím způsobem. Prokázala schopnost samostatné odborné práce, využila dosavadní literaturu i četné archivní, zejména kartografické prameny. Na řadě míst se pokusila vlastním terénním výzkumem o důkladnější revizi a často i korekci informací získaných z tradičních pramenných zdrojů. Získaný materiál podrobila důkladné odborné analýze a přispěla tak k rozšíření a obohacení našich představ o formování, vývoji a proměnách krajiny sledovaného regionu, o měnícím se vztahu člověka k ní.

Proto diplomovou práci Bc. Terezy Blažkové „*Proměna krajiny a života v době industrializace na Šumavě: Vchynicko-tetovský plavební kanál jako osa změn v regionu*“

doporučuji

k obhajobě.

Pokud jde o konkrétní stupeň ocenění této diplomové práce, osobně se vřele přikláním k hodnocení „**v ý b o r n ý**“.

V Praze dne 8. září 2010

PhDr. Jan Hájek, CSc.
vědecký pracovník
Historického ústavu AV ČR
Prosecká 76, 190 00 PRAHA 9